

Nội dung bài viết

1. [Soạn Ngữ văn lớp 6 Bài: Về thăm mẹ \(Cánh Diều\)](#)

Soạn Ngữ văn lớp 6 Bài: Về thăm mẹ (Cánh Diều)

1. Chuẩn bị

- Lục bát là thể thơ truyền thống của dân tộc Việt Nam. Mỗi bài thơ ít nhất gồm hai dòng với số tiếng cố định: dòng 6 tiếng (dòng lục) và dòng 8 tiếng (dòng bát).

- Khi đọc bài thơ lục bát:

+ Bài thơ được chia thành 4 khổ thơ. Số dòng thơ:

Khổ 1, 2, 3: Bốn dòng thơ.

Khổ 4: Hai dòng thơ.

+ Cách gieo vần trong bài thơ: Tiếng thứ sáu của dòng lục gieo vần xuống tiếng thứ sáu của dòng bát, tiếng thứ tám của dòng bát gieo vần xuống tiếng thứ sáu của dòng lục tiếp theo. (**đông – không; nhà – ra – òa; rơi – rồi – ngòi; mưa – bừa – hờ; rơm – uơm – nơm; vành – cành – dành; con – hơn – đon**)

+ Các dòng ngắt nhịp chẵn 4/2 hoặc 4/4.

+ Bài thơ viết về buổi thăm mẹ của tác giả.

+ Biện pháp nghệ thuật được sử dụng trong bài thơ: Ẩn dụ *nón mê; áo tôi*,...

+ Từ ngữ trong bài thơ giàu tính gợi hình về quê hương, sử dụng từ láy,...

→ Tác dụng: Tạo ra âm điệu nhẹ nhàng như tình cảm ấm áp người mẹ dành cho người con...

+ Tác giả (nhân vật trữ tình) đang bày tỏ cảm xúc, tình cảm, suy nghĩ trong bài thơ.

→ Đó là những cảm xúc, tình cảm, suy nghĩ về những điều mà người mẹ đã hi sinh, dành dụm cho bản thân mình.

- Đọc trước văn bản *Về thăm mẹ*; tìm hiểu thêm về tác giả Đinh Nam Khương:

+ Tác giả Đinh Nam Khương (1948 – 2018), quê quán ở Hương Sơn, Mỹ Đức, Hà Nội. Ông từng là hội viên Hội nhà văn Việt Nam.

+ Các tác phẩm chính đã xuất bản:

Nén hương trên mộ người đàn bà (tiểu thuyết) (1992);

□ Và các tập thơ: *Phía sau những hạt cát* (2001), *Đợi chờ gió và trăng* (2003), *Đá vàng* (2005), *Trên lối đi thời gian* (2007), *Thơ tình Đình Nam Khương* (2009), *57 lá bùa mê* (2009), *Hóa đá trước heo may* (2011), *Lặng lẽ một dòng sông* (2013)

+ Những giải thưởng văn chương:

- Giải A cuộc thi thơ 1981 – 1982 của Báo Văn nghệ
- Tặng thưởng bài thơ hay nhất 1992 của Tạp chí Văn nghệ Quân đội
- Tặng thưởng chùm thơ hay nhất 2001 của Báo Văn nghệ
- Giải B cuộc thi thơ Lục bát 2002 – 2003

- Hãy tưởng tượng em đang trên đường trở về nhà để gặp lại người thân sau một chuyến đi xa. Cảm xúc, suy nghĩ trong em là hồi hộp và nhớ nhung mọi người và mong chờ từng giây phút được gặp lại. Điều tuyệt vời nhất là cảm giác được ở bên cạnh những người mình thân yêu nhất.

2. Đọc hiểu

a. Trong khi đọc

Câu hỏi trang 40 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Từ nhan đề bài thơ *Về thăm mẹ* và tranh minh họa, người trong tranh chính là người con trở về quê nhà thăm mẹ. Tâm trạng của người đó như thế nào?

Trả lời:

Từ nhan đề bài thơ và tranh minh họa, hãy đoán xem người trong tranh là ai. Tâm trạng của người đó đang bồi hồi khi trở về quê nhà, những kỉ niệm thơ ấu với người mẹ quay trở lại.

Câu hỏi trang 40 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Chú ý thể thơ; chỉ ra vần, nhịp, hình ảnh trong bài thơ.

Trả lời:

- Thể thơ của bài là lục bát.

- Cách gieo vần trong bài thơ: Tiếng thứ sáu của dòng lục gieo vần xuống tiếng thứ sáu của dòng bát, tiếng thứ tám của dòng bát gieo vần xuống tiếng thứ sáu của dòng lục tiếp theo. (*đông – không; nhà – ra – àa; rơi – rồi – ngòi; mưa – bừa – hờ; rơm – WOM – nom; vành – cành – dành; con – hơn – đon*).

- Các dòng ngắt nhịp chẵn 4/2 hoặc 4/4.

- Hình ảnh trong bài thơ chủ yếu liên quan đến cuộc sống làng quê: *bếp chưa lên khói, chum tương, áo tôi, đàn gà, trái na...*

Câu hỏi trang 40 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Dấu ba chấm trong dòng thơ ở khổ cuối có tác dụng gì?

Trả lời:

Dấu ba chấm trong dòng thơ ở khổ cuối “*Nghẹn ngào thương mẹ nhiều hơn...*” có tác giả thể hiện những tình cảm yêu thương, trân trọng của người con dành cho người mẹ mà không thể nói ra bằng lời.

b. Sau khi đọc**Câu 1 trang 41 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:**

Bài thơ là lời của ai? Thể hiện cảm xúc về ai? Cảm xúc như thế nào? (Đối chiếu với dự đoán ban đầu của em để xác nhận hoặc điểu chỉnh).

Trả lời:

Bài thơ là lời của tác giả. Thể hiện cảm xúc về người mẹ nơi quê nhà. Đó là những cảm xúc nghẹn ngào, thương nhớ mẹ, trân trọng những điểu mà người mẹ đã hi sinh, dành dụm cho bản thân mình.

Câu 2 trang 41 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Cảnh vật quanh ngôi nhà của người mẹ hiện lên với những hình ảnh nào? Những hình ảnh ấy đã giúp tác giả thể hiện được tình cảm gì?

Trả lời:

- Cảnh vật quanh ngôi nhà của người mẹ hiện lên với những hình ảnh: *Bếp chưa lên khói, chum tương, nón mê, áo tôi, người rơm, đàn gà, nơm hồng vành, quả na...*

- Đó là những hình ảnh đơn sơ, mộc mạc và rất đỗi thân thương, tác giả vẫn luôn nhớ như in từng hình ảnh nơi quê nhà bởi tình yêu sâu đậm đối với quê hương của mình.

Câu 3 trang 41 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Xác định biện pháp tu từ ở khổ thơ thứ hai và chỉ ra tác dụng của biện pháp ấy.

Trả lời:

Biện pháp nghệ thuật ẩn dụ “*nón mê*”, “*áo toi*” tượng trưng cho sự lam lũ của người mẹ. Đó là những ngày tháng dầm mưa dãi nắng cây bừa đến mức nay còn áo chỉ lùn củn trông khó coi, nón trở nên cũ và rách nát – sự nhọc nhằn mà người mẹ đã phải trải qua.

Câu 4 trang 41 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Đi đâu gì làm người con “*Nghẹn ngào thương mẹ nhiều hơn...*”?

Trả lời:

Đi đâu làm người con “*Nghẹn ngào thương mẹ nhiều hơn...*”:

- Khi nhìn thấy trái na chín cuối vụ trên cây mẹ vẫn để phôi – tình yêu thương vô bờ bến của mẹ.
- Khi nhận thấy mọi vật trong nhà đều do bàn tay mẹ vun vén, xếp đặt, chăm chút – sự tận tảo, chăm lo của người mẹ dành cho gia đình.
- Khi nhìn thấy chiếc nón mê tàn, cái áo toi cũ mòn đã cùng mẹ lặn lội qua bao mưa nắng – sự khó khăn, vất vả, lam lũ mà người mẹ đã trải qua

Câu 5 trang 41 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Nhận xét cách gieo vần lục bát trong câu: “*Áo toi qua buổi cày bừa / Giờ còn lùn củn khoác hờ người rom.*”.

Trả lời:

- Cách gieo vần ở câu “*Áo toi qua buổi cày bừa / Giờ còn lùn củn khoác hờ người rom.*” là *bừa* (tiếng thứ 6 ở câu lục) – *hờ* (tiếng thứ 6 ở câu bát).
- Trong cặp lục bát trên có sự đối xứng nhau trong các thanh ở các tiếng 2, 4, 6. Câu lục là B – T – B (*toi – buổi – bừa*); câu bát là B – T – B – B (*còn – củn – hờ – rom*).

Câu 6 trang 41 SGK Ngữ văn 6 Tập 1:

Hình dung và tái hiện lại cảnh người con về thăm ngôi nhà của mẹ trong bài thơ bằng cách vẽ tranh minh họa hoặc miêu tả bằng lời văn.

Trả lời:

Hình dung và tái hiện lại cảnh người con về thăm ngôi nhà của mẹ trong bài thơ:

Đó là một chiều đông lạnh lẽo, sau từng ấy năm, tôi mới quay trở lại ngôi nhà thân thương thưở nhỏ của mình. Căn nhà im ắng, chắc lẽ mẹ tôi không có ở nhà. Khu bếp lạnh lẽo không có khói khiến không gian trở nên hiu quạnh. Tôi đứng chân tại hiên nhà, ng ỡ ngẩn ngơ ngắm nhìn xung quanh đợi mẹ quay về. Bỗng cơn mưa ập đến, chum tương đã đầy chặt. Những hạt mưa làm ướt cái áo tôi lún cùn, ướt chiếc nón mê rách nát mà mẹ để trên người rơm.